

plus debemus tribuimus carni hoste
nutrimus. et si necitati eius que debet
mus non reddimus ciuem necamus Sa
tianda itaque est caro. sed ad hoc ut
in bono nobis ope famulando sufficiat.
nam quisquis ei tantum tribuit ut sup
biat satiari penitus ignorat. ars namque
magna est satiari. ne vnusquisque p
sati
etate carnis ad iniquitatem preparatur
pitudinibus. hec greg. **S**currilitas. in
gule sunt iste. videlicet Scurrilitas. in
epula leticia. immundicia. ebrietas. in
modestia. inhonestas. crapula
ebrietas. insustinentia. inuerecundia.
immoderantia. vaniloquium. Scurrili
tas autem est que mouet ad verba scurrilia
Inepa leticia est lasciuia carnis siue ge
stus corporis inordinatus lasciuia men
tis demonstras. Immundicia est que so
let puenire ex gula. ut sunt vomitus et
eructationes fetide ac luxuria. Ebrietas
mentis est subuersio rationis. Immoder
antia est corporis superfluitas. Inhonestas
est lauitia fercula querere et operam da
re. Crapula est excessus in cibo. Ebri
etas est excessus in potu. Insustinentia
est statutum tempus puenire in comedendo.
Inuerecundia est feda verba et turpia p
ferre. Immoderantia. ciborum minus ap
peritus. Vaniloquium est ociosa verba ex
more pferre. **U**ltimo sciendum quod gula
implectitur. scilicet comeditionem. ebrietatem. et
vaniloquium. et contra psumptionem opponitur come
dationi. et sobrietatem ebrietati.

Filius.

Est informatio de vitio gule.
nunc de peccato luxurie. Et quid
sit luxuria a te cupio edoceri.

Ca. XII. **P**ater.

Sire debes quod
luxuria secundum hugonem de sancto
victo. est concupiscentia ex pende voluptatis
carnalis inimici. Item luxuria est ex im

mundis desiderijs veniens lubrica car
nis et mentis prostitutio. Est etiam luxu
ria incontinentia corporis de puritu li
bidinis nascens. **N**otandum autem quod
peccatum luxurie est valde periculosum. quod
hoc facinus plus quam cetera vitia mentem
quam cepit persternit et eneruat. **U**nde
hugo in libro de claustro anime. **N**ihil
mentem citius eneruat quam cum aliquis
ad luxuriam affectum cordis inclinatur. **E**t
hugo de sancto victore. **L**uxuria est im
moderata carnis petulantia. dulce ve
nenum. importuna lues. preciosa portio.
que humanum corpus debilitat. et viri
lis animi robur eneruat. hec hugo. **N**on
resistendum est viriliter huic vitio. quod ni
hil ita vastat corda hominum et subiecit suo
dominio cum preualet quemadmodum li
bido. **Q**uod testatur beatus augustinus. qui sic
dicit. **F**elicius seruit homini quam libidi
ni. quod libido seuisimo domitatu vastat
corda mortalium. **E**t istius seruitutis as
trocinas declarat dupliciter. **P**rimo
cum voluntas nostra sit ita libera ut non
possit ab aliqua creatura citra deum con
pelli. tamen seruitus libidinis ita ipsam sub
ingit successiue. ut postquam fuerit ei per
psetudinem submissa. teneat eam sic
captiuam ut vincat facilliter ab omni
malo et pareat quasi cocta. **S**ecundo decla
rat quod in ceteris dominis quanto facili
us et melius seruit quisque. tanto mitius
tractat et remunerat a domino suo. in ista
autem tyrannide qua voluptas compellit ad
pretereundum libidinem quanto perfecti
us exequitur eius preceptum. tanto feroci
us in fine operis excruciat. **P**essima ergo
hoc pestis vitium luxurie cum men
tem perfecte inuasit totaliter cor hominis
excecat. nullumque bonum cogitare permit
tit. nam ipse amor carnalis et libidinosus
est insatiabilis. cum enim extinctus fu
erit iterum reaccenditur. et post expletionem
turpis voluptatis. iterum inopia patitur.
r. q.

nec faciat et exceptis passionibus quas patitur. eam nihil aliud cogitare permittit. Ista commemorat beatus iheronimus. sic dicens Cum luxuria mentem inuasit nullum bonum cogitare permittit. Amor enim mulierum semper infaciabilis est. qui extinctus reaccenditur. et post copiam iterum inopiam patitur animum virilem effeminat. et excepta passione quam sustinet. aliud cogitare non sinit. omnia bona nature consumit quod naturales vires corporis enervat rationem perturbat ingenium ebriat nec rationi parat que impetu ducitur. qui etiam luxuriam vivens mortuus est. et ferreas mentes luxurie domat libido Unde amor eius infaciabilis inferno comparatur. hoc iheronimus Bene igitur luxuria inferno comparatur. quod ipsa cum gehenne familiaritatem quandam habet similitudinem Testatur hoc beatus bernardus. qui sic dicit. Luxuria est pestis. que cum gehenna familiaritatem habet similitudinem. In gehenna enim sunt tria. scilicet dolor fetens. omnis conscientie vrens. flamma purens. sic luxuria feret per infamiam. vrit per conscientiam. purit per cupiditatem Luxuria est pestis omni monstro damnosior. que corpus enervat. animam commaculat. famam perdit. primum offendit deum amittit De eodem etiam dicit beatus iheronimus De infernalis luxuria cuius materia gula. cuius flamma superbia. cuius scintille pravam colloquium cuius laus infamia. cuius cibi inopia cuius finis gehenna ¶ Et notandum quod sicut mundicia cordis ac corporis efficit hominem membrum christi. sic fornicatio et libido facit membrum meretricis Teste apostolo qui dicit Nescitis quoniam corpora vestra membra christi sunt. tollens ergo membra christi. faciam membra meretricis. absit Nescitis quoniam qui adheret meretrici unum corpus efficit.

cum ea. qui adheret deo unus spiritus est. fugite fornicationes. omne enim peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est. qui autem fornicatur in corpore suo peccat. Et quibus verbis sancti apostoli colligere possumus. quod maximum scelus sit fornicatio. que templum dei videlicet hominem ita turpiter violat. Et persequens facit membrum meretricis ¶ Unde ysidorus fornicatio est maximum scelus. quod per carnis immundiciam templum dei violat. et tollens membra christi facit meretricis Et dicit innocentius de eodem. De extrema libidinis turpitudine. que non mentem effeminat. sed et corpus enervat. non solum maculat animam sed fedat personam semper illam precedunt et ardor et penitentia. semper comitatur feror et immundicia. semper sequitur dolor et penitentia. hoc innocentius. Audientes igitur ex peccatis torpida huius vitii. necesse est ut huic peccato videlicet luxurie animus in principio viriliter resistat. quod si admittit et in consuetudinem ducit etiam in quandam necessitatem peccandi pervenit. Unde beatus augustinus. Ex voluntate perversa facta est libido et dum servit libidini facta est consuetudo. et dum consuetudini non resistitur facta est necessitas. hoc augustinus. Cum autem hoc mortifera pestis mentes sic obscurat. nocte ac die hominem quiescere non permittit. Quod testatur beatus ambrosius sic dicens Servus criminum stimulus libido est. que quietum nunquam manere patitur affectum. nocte fervet. die anxilat. Hec ambrosius Hec mihi si hoc vitium faciat semper animum inquietum. quia qui pravo ac lascivo amore ardet bicentis talis mente ac corpore languescit et ideo nunquam quiescit. De hoc dicit orozius sic. Qui dilectione prava estuat. procul dubio mente et corpore egrotat. Unde maligni spiritus quis de omni peccato

caro gaudet cū nos lapsos in aliqua vitia intellexerint. tñ maxime de fornicatione letant. qz hoc facinus validius q̄ cetera vitia corda ⁊ corpora hominū occupat ⁊ vastat. Unde dicit gloria. Cum demones de omni pctō gaudent. precipue tñ gaudent de fornicatione ⁊ ydolatria. **I.** Et notandum q̄ pra hunc pestiferū morbū. videlicet luxurie vitiiū triplex potest esse remediū. Prīmū est mortis frequens meditatio. Unde beatus greg. Ad restringendū carnis illecebram ⁊ luxurie feditatem nil tantū valet q̄ si frequenter cogitemus q̄ eadē caro non lōge post verminū scaturiet ⁊ in feridā materiā conuertet. hec greg. Secundū remediū q̄ homo debet fugere occasiōes huiusmodi vitii. vtz familiaritatē mulierū ⁊ omnia alia que pñt mentē ad hoc peccatū inclinare. Unde beatus ambros. sup illud dicit apostoli. Fugite fornicationē sic ait Cum alijs vitijs p̄ expectari cōfictus. sed hanc fugite. ne appropinquetis. qz non potest vinci. Et beatus Hieron. Retix dyaboli est luxuria. si quis hac capiē non cito soluit. In isto tam graui ⁊ periculoso p̄lio nemo p̄t vincere nisi fugiat. nemo p̄t firmiter p̄durate nisi carnē comēt abstinentia ⁊ ieiunio. Hec hieron. Tercū remediū est q̄ homo p̄t primos motus carnales cū titillat in seipso refrenare anteq̄ peccare. Unde beatus bern. de vitio gulae qd̄ est qd̄dam incitamentū luxurie sic dicit. Torandū q̄ artor libidinis p̄ aliqua parua occasione excitatur. ⁊ nisi ilico respiciat. subito totū corpus occupat estuat vrit ⁊ incendit. primo carnē tactam modicū titillat. deinde delectatione turpi mentē maculat. ad extremū per p̄sensum p̄auitatis mentem sibi subiugat. Unde ps. ait. Filij

hominū vsq̄quo graui corde ⁊ pingui corpis vt quid diligitis vanitatē. ⁊ veritatē negligitis. pinguedo carnis. delicie corporis. saturitas ventris aut ante mortem vos deserent. aut vos illa in morte relinquitis. hic caro verminibus illic anima ignibz deputat. donec eiusus infelici collegio collegati in tormentis penalibz socientur qui socij fuerūt in vitijs. Una nāq̄ pena implicat quos vnus amor in crimine ligat. Delicite qui delictis ⁊ dirtijs circumfusis es p̄fusionē expectas ⁊ mortē. non est regnū dei esca ⁊ porus. nō purpura. non bissus. qz diues ille vtrūq̄ circumdatus in puncto ad inferna descendit. Quid ad hoc dicitis vos gulosi ⁊ luxuriosi quoz deus venter est. quoz vsus dīs aut in ventre aut sub ventre est. qui in luxuria nutritis corda ⁊ corpora vestra. Audite qz esca ventri ⁊ venter escis deputat. deus aut ⁊ hunc ⁊ has destruet. Calix demomoz est supbia. detractionis ⁊ inuidia. crapula ⁊ ebrietas. q̄ cū implenerint mentē vel ventrem. x̄pus ibi non inuenit locū. Quō ignis ⁊ aq̄ simul esse non pñt. sic spūales ⁊ carnales delicie in eodē se non patiunt. vbi crapulam ructantis inter pocula senserit x̄pus. vina sua dulciora super mel ⁊ fauū menti p̄pinare dedignat. vbi curiosa ciboz diuersitas pascit ventrem celestis panis ieiunam deserit mentē. hec bernar. **S.** Qd̄ autē gula siue ebrietas occasio sit libidinis. de hoc dicit beatus hieron. Venter mero estuans cito spumat in libidinē. Venter enim ⁊ genitalia vicina sunt. ⁊ vnū alteri subministrat. ex vicinitate enim inebrozū sequit̄ p̄federatio vitiorum. **A.** Sciendum etiam q̄ sunt septem species luxurie. videlicet fornicatio. adulterium. incestus. stupr. raptus. sacrilegium. vitium pra naturam. Forme r. ij.

catio est omnis usus meretricū .i. vidu-
arū & scubinay Adulterium est alieni
thorviolatio. Incestus est sanguine
arum & affinium abusus. Stuprum est
virginū illicita violatio. Raptus est
cū puella a domo patris educit. vt cor-
rupta in uxorem habeat. Sacrilegius
est quo continentia deo sacrata ledit. vt
in religiosis & clericis in sacris ordini-
bus & in his qui emiserunt vorum pri-
nentie. Virium contra naturā est quo na-
turalis usus coeundi puerit. qd tam
malum & detestabile est vt non de faci-
li nomine qz pctm sodomie seu con-
tra naturā oē vitū supat. nam hoc fla-
gicium mors est corporū exterius inter-
ritus aīay spm̄sanctum de corde eijcie
Intentores diabolu introducit hoc vi-
tium. oīa maculat. oīa polluit. & nihil
purum aut mundū esse pmittit. ad ex-
tremū a deo sepat & diabolo diungit.
De hoc vitio petrus dicit. sic dicit. Vici-
um sane contra naturā oīm immaīta-
tem supat vitioy. hoc siquidem vitium
mors est corporū. Interitus est aīay. car-
nem polluit mentis lumen extinguat.
Sp̄m̄sanctum de templo humani cor-
poris & pectoris eijcit. intētozem luxu-
rie diabolu introducit eunti laqueos
parat. cadenti puteū ne egrediat opi-
lat. infernum aperit. paradisi ianuam
claudit. Celestis iherusalē ciuem terra-
ree babilonis facit heredes. abscondit
membzū eccie. in ipm̄ vorax p̄icit ge-
henne estuantis incendiū. hoc vitū su-
perne ciuitatis muros conat euertere.
& rediuiua exusse sodomie fatagit me-
nia reparare. hoc est em̄ qd sobrietatē vi-
olat. pudicitiam necat. castitatem in-
gulat. virginitatem spurissime cogita-
tionis mucrone trucidat. oīa sedat oīa
maculat. oīa polluit. & quantū ad se ni-
hil purus. nihil a sordibz alienū. nihil
mundū esse pmittit. a deo aīam etiam

sepat. vt de omnibz diungat. hec pestilē-
tissima sodomoz regina sue tiranni-
dis leges obsequitem hoībz turpem.
deo reddit odibilem. Infelici quippe
aīe postqz hic venenatissimus coluber
dentēs semel infixit. illico sensus ad-
imitur memoria tollit. mentis acies
obscurat. immemor dei obliuiscit sui
he pestis fidei fūdamēta euacuat. sp̄i-
tū robur enervat. caritatis vinculū diffi-
pat. iusticiā tollit. fortitudinem subru-
it. temperantiam eximit. prudentie acu-
men obrundit. Quid amplius dicam
quāquidē oīm virtutum cuneū de cu-
ria humani cordis expellit. omniū vi-
cioy barbariem. velut enulsis porcatū
repagulis intromittit. nimirū. qz quē
hec atrocissima bestia cruentis semel
fauibz deuorata cūctis bonis opibz
quibusdā suis vinculis obligat. p oīa
nequissime prauitatis abrupta p̄cipi-
tāter effrēat. mox nāqz vt qsqz i hac ex-
treme pditiōis abyssum fuerit lapsus
a supna patria exul efficit. a xpi cor-
pore sepatur totius eccie auctoritate
p̄fundit oīm sanctoy patrum iudicio
p̄demnat inter hoīes in terra respicit
a celestium ciuium p̄turbatio reproba-
tur qz & nūc humane irrisiois obpro-
brium. & postmodū damnationis cogi-
tur p̄ferre tormentū. hec petrus dicit
am. Sed ne quis p̄pter hmoi tam gra-
ue scelus etiam post lapsum tā imame-
facinoris in desperationē corruat. idē
petrus dicit. ad penitentiam & ad
spem habendā de diuina misericordia
etiam de hoc scelere sic inuitat dicens
Quisquis huius sodomice turpitudi-
nis se contagione fedauerit. nisi seu-
ctuose penitentie satisfactione purga-
tus fuerit nunqz habere poterit gratiam
dei. nunqz xpi corpore & sanguine viu-
intrabit. Unde exurge queso homo

ad penitentiam . qui in huius miserie voluptatis sopore deprimeris . reuiuifce tandem qui letali coram inimicis tuis gladio corruisti . **C**ave ergo ne te harum desperationis absorbeat . mens fiducialiter ex diuina pietate presumat . ne . p magnitudine criminis impenitens obdurescat . non est peccatorum desperare sed impiorum . nec magnitudo criminum in desperationem adducit animus . sed impietas . si enim tantum potuit diabolus ut te in huius vitij profunda submergeret . quanto magis virtus xpi te poterit ad deum de quo lapsus es vertice reuocare . nunquid qui decidit non adiciet ut resurgat . cecidit a sinu carnis tue in lutum sub pondere . est stimulus penitentiae qui pungat . est manus spūs que viriliter extrahat . **N**on ergo te ex sine miserationis largitate diffidas . si tñ infatigabiliter in penitentia perseverare pretendas . hoc petrus damianus . **A**postolus etiam paulus inter cetera vitia de hoc scelere enormi ad chorinthios in huiusmodi crimine collapsos esse damnandos sic commemorat di . **A**n nescitis quod iniquum regnum dei non possidebunt nolite errare . neque fornicari . neque ydololatrias seruientes . neque adulteri neque molles . neque masculorum cubitores . neque fures . neque auari . neque ebriosi . neque maledici . neque rapaces regnum dei possidebunt . **P**ostquam vero apostolus hos criminosos enumerasset . non solum absolutionem seu delectationem horum vitiorum sed etiam iustificationem et sanctificationem tales esse persecutos demonstratum subdit dicens . **E**t hoc aliquando fuistis . sed abluti estis . et sanctificati estis in nomine domini nostri iesu christi et in spiritu dei nostri . **E**x his ergo dictis tam premissis colligere possumus quod non solum hoc peccatum videlicet con-

tra naturam verum etiam omnia crimina per penitentiam possunt deleri . dum modo homo de facinoribus suis cum illis dolere . peniteat . ac de cetero a similibus caueat . quia multum displicet deo iteratio peccati . nam ipse dominus ad mulierem in adulterio deprehensam dixit . **Q**uis te condemnauit mulier . que respondit . **N**emo domine . **E**t dixit . **N**ec ego te condemnabo . vade amplius noli peccare . **I**n quibus verbis magna fiducia lapsis in peccata tribuitur . qui post lapsum per penitentiam resurgentes . et in ipsa perseverantes se postmodum a similibus custodiunt . **D**e postmodum sciendum quod filie luxurie sunt iste . videlicet **I**mpudentia . cecitas mentis . inconsideratio . inconstantia . amor sui . precipitatio . odium dei . affectus presentis seculi . desperatio futuri seculi . **I**mpudentia est exterioribus signis luxuriam demonstrare . **C**ecitas mentis est inconsideratio mortis et inferni . quia secundum beatum augustinum . **I**n opere luxurie tota ratio absorbetur . **I**nconstantia est ad cogitandum et considerandum nunc illud nunc istud . **A**mor sui est quo aliquis desiderat longam vitam ut expleat voluptates suas . **P**recipitatio est quod quis precipitanter currit ad peccandum . exponens se periculo mortis propter luxuriam faciendam . **O**dium dei est quod fit cum deus abstrahit se et punit eos qui sequuntur carnis delicias ad quas inclinatur luxuria . **A**ffectus presentis seculi est appetitus honorum . diuitiarum . sanitatis fortitudinis et huiusmodi propter que luxuriosus homo finem suum prosequitur . **D**esperatio futuri seculi est diffidentia glorie vel venie prosequende et hoc est filia luxurie summata . **S**ic habemus de peccato luxurie et de ceteris capitalibus peccatis et ceteris vitijs per dominum donauit expositum . **S**equitur quoniam talia . scilicet peccata predicta sunt mortalia vel non **F**ilius .

Postquam informatus sum de septē vicijis capitalibus siue mortalibus nunc scire desidero quā p̄dicta peccata sint mortalia vel quā possint esse venialia. Ca. XIII. Pater

Omnia vitia p̄dicta quibus semper sint peccata non t̄m̄ semper sunt mortalia.

Un̄ vana gloria mortale peccatū d̄ dupliciter. Primo rōne finis. p̄pter quē laus appetit̄. Sic illi faciunt qui bona opa ad hūc finē opant̄ ut aliqd̄ lucrum t̄pale vel idelicet pecuniā vel alia quali umcūq; rez ab hoīb; p̄modū cōsequi valeant. Secōdo rōne opis in quo laus appetit̄. qd̄ fit quā homo bonum opus operat̄ ad hūc finē ut laudē et fauorem capiat ab hoīb;. et suum aīm totaliter laxat in eandē laudē et fauorē p̄ inordinatā et nimiam delectationē.

Circa primū sciendū qd̄ quadruplici fine laus appetit̄. Primo ad vitandū malum infamie. sic Samuel se laudauit. 1. regum. Secundo p̄pter utilitatē aliquā sp̄ualem ut est gloria dei vel edificatio proximi sicut paulus se p̄mē dauit. ad chorin. ij. Tercio p̄pter lucrum auaritie sicut pharisei qui deuorabant domos viduarū. simulantes longā orōnem. Quarto p̄pter actū alicuius peccati venialis sicut quā quis laudari vult. eo qd̄ venialiter in laude delectet. primū est p̄ uidentie. secundū est caritatis dei et proximi. terciū est mortale peccatum. qd̄ p̄pter auariciā fit et lucrum t̄pale ut dictum est. quartū est veniale. Sequitur secunda causa quare vana gloria sit peccatum mortale s. ratiōe operis per quod laus querit̄. Hoc aut̄ etiam potest fieri tripliciter qd̄ laus quandoq; requirit̄ per opera illicita. quandoq; per opera quedam alia. quandoq; per opera virtutum. Si primo modo sic

est tale peccatum quale est illicitum. s. mortale vel veniale. Si secundo sic est peccatum veniale ut habere diuitias vel vestes preciosas. Verū tamen si talia de se sint iordinata ut sint occasio mortalis peccati. ut quando mulier ornata meretricio ad capiendas aīas p̄parat. et similia tunc est peccatum mortale. Si tercio modo id est si laus queratur p̄ opera virtutum. hoc est dupliciter. qd̄ appetitus laudis adiungit̄ operi virtutis tantum. sicut p̄ringit̄ in cantu vel predicatione quandoq; et in quibusdam alijs operibus virtuosis. et tunc est peccatum veniale vel laus est finis principaliter p̄stitutus operi virtutis et operanti. ita qd̄ sibi p̄stituit finem vltimum se totaliter fundens sup̄ huiusmodi delectationes vane glorie. et sic est peccatum mortale quia tunc inbet̄ et ei ut finis vltimo.

Sequitur de inuidia

Ca. XIII.

Inuidia enī ex

suo genere est mortale peccatum qd̄ cū inuidia s̄m̄ remigium sit de loz de alieno bono p̄trariaf̄ directe caritati. que non emulat̄ sed congruet̄ veritati Caritati vero nihil est contrarium nisi mortale peccatū. t̄m̄ illud qd̄ ex genere ē mortale potest esse veniale in quantum vel in primo motu p̄stitit̄ vel extra rationem suam trahitur. De loz ergo de alieno bono ē quadruplex qd̄ vel est primo primus motus ex natura veniens. sicut qd̄dam naturaliter inuidi sunt. et hoc nullum est peccatum. cum nullo modo in nostra sit potestate. Vel est secundo primus motus. quantum. s. appetitus sine completa deliberatione tali passioni afficit̄ et sic est veniale peccatum. vel est actus voluntariue deliberatiue. et hoc fit cū hō voluntarie